

CONȚINUTUL ECONOMIC, FUNCȚIILE ȘI ROLUL FINANȚELOR

1.1. NECESITATEA OBIECTIVĂ A APARIȚIEI FINANȚELOR PUBLICE ȘI A MENȚINERII ACESTORA ÎN ECONOMIILE CONTEMPORANE

Când au apărut finanțele publice?

Finanțele publice au apărut cu mult înainte de era noastră, la incidența comunei primitive cu orânduirea sclavagistă – ca substanțializare a relațiilor economice referitoare la formarea și utilizarea fondurilor bănești ale statului.

Ce condiții au determinat apariția finanțelor publice?

- Dezvoltarea relațiilor bănești (astfel încât să fie posibilă formarea și utilizarea resurselor financiare ale statului);

- Apariția statului și amplificarea funcțiilor și a sarcinilor asumate de către acesta.

Finanțele publice - generate de procesele de prelevare, repartizare și de utilizare a resurselor bănești necesare statului pentru exercitarea funcțiilor sale.

Finanțele private - subiecții sunt persoane fizice și / sau persoane juridice autonome, diferite de stat sau de vreuna din instituțiile sale.

Știința finanțelor s-a conturat ca știință economică distinctă începând cu deceniul patru al secolului al XIX-lea

Are ca obiect de studiu probleme referitoare la geneza, conținutul economic, funcțiile, rolul și evoluția relațiilor financiare în cursul dezvoltării societății omenești.

FINANȚELE au caracter istoric concret.

În orânduirea sclavagistă:

predomina **economia naturală**, închisă, sfera de manifestare a finanțelor fiind restrânsă. Manifestarea mai amplă a relațiilor financiare publice este strâns legată de apariția **economiei de schimb**, odată cu care cetățenii și supușii statului au fost obligați să participe la acoperirea **necesităților publice** și cu **mijloace bănești**.

În feudalism:

-relațiile de schimb marfă – bani nu au devenit încă predominante.

-sfera de cuprindere a finanțelor publice este încă restrânsă, necesitățile publice fiind finanțate pe seama:

prestațiilor și dărilor în natură;

veniturilor domeniiale;

veniturilor aferente drepturilor regaliene;

Impozitelor și taxelor în bani:

Împrumuturilor.

Capitalismul:

- aduce cu sine o producție de mărfuri generalizată și trecerea la preponderența economiei de schimb;

- sfera de manifestare a relațiilor financiare se extinde considerabil, iar practica financiară înregistrează numeroase modificări și perfecționări;

- se generalizează utilizarea impozitelor și taxelor în bani ca resursă de finanțare a necesităților publice.

În cele trei tipuri de orânduri sociale trecute în revistă, finanțele private au evoluat progresiv, atingând nivelul maxim al sferei de cuprindere și al dezvoltării lor în cadrul orândurii capitaliste.

Socialismul / Comunismul:

- se atinge nivelul maxim al sferei de cuprindere a finanțelor publice;
- finanțele publice au fost implicate masiv în procesul repartizării produsului intern brut, prin centralizarea unei părți covârșitoare a acestuia la dispoziția statului și repartizarea resurselor astfel mobilizate pentru finanțarea obiectivelor economico-sociale stabilite prin planurile centrale.

În această orânduire socială, finanțele private au avut o existență restrânsă, întrucât proprietatea privată a fost cvasi-inexistentă, iar finanțele unităților economice și ale instituțiilor de stat au căpătat trăsăturile generale ale economiei centralizate.

Concluzie:

De la apariția primelor elemente și până în zilele noastre, **finanțele publice** nu au mai părăsit scena vieții social-economice.

Motivația logică, obiectivă a manifestării relațiilor financiare publice în cadrul economiilor contemporane își are temeiul în menținerea celor doi factori condiționali – care au făcut necesară și posibilă apariția finanțelor: relațiile bănești și statul.

Complexitatea convergenței acestor doi factori **condiționali** a sporit și s-a amplificat permanent, astfel că, esența, funcțiile și rolul finanțelor au cunoscut substanțiale modificări în timp.

Finanțele private sunt prezente în toate orânduirile sociale, cu extinderea graduală a sferei lor de cuprindere, în corelație cu ponderea sectorului privat în crearea PIB și modul de organizare a economiei și a instituțiilor publice și private.

Relațiile bănești

- sunt *omniprezente* în economiile contemporane;
- nu se rezumă doar la schimbarea formelor funcționale ale valorii marfă – bani / bani – marfă;
- nu se cuprind numai în sfera *relațiilor de schimb*, ce dau conținut pieței, ci și în cadrul *relațiilor de repartiție*, atât între multitudinea de agenți economici și sociali, priviți în mod individual și la nivel macroeconomic, cât și între acești subiecți și organele autorității publice.

Statul:

- își amplifică funcțiile și rolul său, pe măsura complicării mecanismelor economico-sociale și a acțiunii unei pluralități de factori sociali, economici și politici - interni și externi;
- *statul jandarm și judecător* din perioada economiei sclavagiste, feudalistice și a capitalismului premonopolist s-a transformat în *statul protector al economiei* – în perioada expansiunii monopolurilor, apoi în *statul partener* al agenților economici privați, odată cu instaurarea capitalismului monopolist de stat;
- În condițiile economiilor contemporane, în majoritatea țărilor lumii, statul a devenit el însuși un important **agent economic** – datorită separației între domeniul public și domeniul privat al statului și odată cu asumarea a noi funcții.
- alături de sarcinile tradiționale privind *formarea, consolidarea și dezvoltarea suprastructurii societății*, avem de-a face cu *statul organizator* și cu *statul manager*, ce

îndeplinesc și funcția de asigurare a organizării și conducerii generale a economiei (J. K. Galbraith).

1.2. CONCEPȚII CLASICE, MODERNE ȘI CONTEMPORANE PRIVIND FINANȚELE PUBLICE

Posibile definiții ale finanțelor publice:

1. Fonduri bănești prelevate la dispoziția statului în vederea îndeplinirii funcțiilor și sarcinilor sale.
2. Mijloace de intervenție a statului în economie, prin intermediul unor pârghii sau instrumente specifice, constituite din **impozite, taxe, contribuții, împrumuturi, alocații bugetare, subvenții, bonificații și alte facilități fiscale**, în vederea influențării într-un sens sau altul a activității economice;
3. Forme și metode concrete de administrare a banului public;
4. Acte juridice de dispoziție autoritară sau contractuală, vizând preluarea la dispoziția statului a unei părți din produsul intern brut, în scopul îndeplinirii funcțiilor și al realizării sarcinilor statului;
5. Relații economice ce se manifestă în procesul de constituire și de repartizare a fondurilor publice de resurse bănești, în scopul satisfacerii nevoilor generale ale societății.

Unele concepții iau în considerare:

- latura materială-substanțială* a finanțelor publice (1);
- latura pragmatică* (2 și 3)
- latura juridică* (4);
- aspectul relațional* (5).

- Între toate aceste definiții există însă strânse legături – o anumită latură a finanțelor nu o exclude pe cealaltă, ci contribuie la înțelegerea fenomenelor financiare, în ansamblul lor

Într-o concepție integratoare, avem în vedere că mobilizarea și repartizarea de către stat a resurselor bănești de care acesta are nevoie se realizează în procesul de repartizare a produsului intern brut, prin intermediul unor instrumente specifice și într-un cadru juridic adecvat, în scopul satisfacerii nevoilor sociale și al influențării activităților economico-sociale.

În evoluția concepțiilor privind finanțele publice distingem următoarele etape:

- cea aferentă perioadei de încheiere a finanțelor ca știință economică de sine stătătoare, corespunzând **capitalismului premonopolist (concepțiile clasice)**;
- cea aferentă **afirmării doctrinei intervenționiste**, de după marea criză economică mondială, din perioada 1929 – 1933 (concepțiile moderne);
- cea aferentă **sintezei neoclasică și școlii opțiunii publice**, din perioada actuală (concepțiile contemporane).

Concepțiile clasice

promotori: **Paul Leroy Beaulieu (1877), Adolph Wagner (1909), Gaston Jèze (1925)**;

au fost întemeiate pe *doctrina liberalismului economic*: în conformitate cu principiul „*laissez faire, laissez passer*”, se urmărea evitarea oricărei intervenții a statului în economie, acesta trebuind să se limiteze la îndeplinirea sarcinilor sale tradiționale, privind menținerea ordinii interne, apărarea țării și întreținerea relațiilor diplomatice, corespunzătoare *lozincii guvernului ieftin*.

Știința finanțelor publice era orientată îndeosebi către problemele legate de:

acoperirea cheltuielilor publice;

neutralitatea impozitelor, taxelor, contribuțiilor, împrumuturilor publice;

păstrarea echilibrului bugetar - „cheia de boltă a finanțelor publice”;

Concepțiile de acest gen au fost prevalente în așa numita etapă a **statului jandarm**.

Concepțiile aferente acestei perioade au un pronunțat *caracter juridic*, fiind orientate spre:

problematica procurării resurselor necesare statului și ale utilizării economicoase a acestora;

repartizarea sarcinilor fiscale pe diverse categorii de contribuabili;

contractarea împrumuturilor publice atunci când este nevoie și rambursarea lor conform condițiilor asumate de stat

întocmirea și executarea echilibrată a bugetului public;

respectarea regulilor disciplinei financiare și ale bunei gestionări a fondurilor publice.

Concepțiile moderne

au avut la bază doctrina intervenționismului, promovată de lordul englez **J. M. Keynes**, în celebra sa lucrare „*Teoria generală a folosirii mâinii de lucru, a dobânzii și a banilor*”.

statul trebuia să joace un rol activ în economie, să corecteze evoluția ciclică a economiei, intervenind pentru prevenirea crizelor sau pentru înlăturarea efectelor negative ale acestora.

locul statului jandarm este luat de *statul providență* sau de *statul bunăstării*.

Înființarea de întreprinderi publice sau mixte, cu coparticiparea de capital a statului, este apreciată și încurajată, la fel ca și acordarea de subvenții și alte facilități în favoarea întreprinderilor private, în vederea redresării economiei și combaterii șomajului.

Francezul **Maurice Duverger** (1978) pentru statul modern “finanțele publice nu mai sunt un simplu mijloc de asigurare a acoperirii cheltuielilor sale de administrație, ci – și aceasta în primul rând – și un mijloc de intervenție în viața socială, de exercitare a unei presiuni asupra cetățenilor pentru organizarea întregii națiuni”.

- La funcția tradițională a finanțelor publice (privind acoperirea cheltuielilor publice) se adaugă și unele funcții de natură economică.

Francezul **Pierre Lalumière** (1970) – “Cheltuielile publice au fost concepute ca un mijloc de intervenție pe plan economic și social; dacă ele continuă să finanțeze sarcinile administrative de stat, ele trebuie să servească, în aceeași măsură, la creșterea capacității de producție a economiei (cheltuieli publice de investiții) sau la redistribuirea veniturilor la categorii sociale defavorizate (cheltuieli publice de transfer)

În definirea obiectului de studiu al științei finanțelor, reprezentanții perioadei moderne **pun accentul pe latura tehnică a finanțelor.**

Americanul **Harold M. Groves** (1964) – “Finanțele publice formează un domeniu de cercetări care tratează problemele de venituri și de cheltuieli ale guvernelor (federal, ale statelor și locale). În timpurile moderne, aceste probleme se împart în patru mari diviziuni: *venitul public, cheltuiala publică, datoria publică și anumite probleme ale sistemului fiscal în ansamblu, cum ar fi administrația fiscală și politica fiscală.*”

Americanii **William J. Shultz și C. Lowell Harris** (1954) susțin că “știința finanțelor publice se ocupă cu studiul faptelor, principiilor, tehnicii și efectelor dobândirii și cheltuirii fondurilor de către organele guvernamentale și ale administrării datoriei publice”.

În spiritul doctrinei intervenționiste, obiectul de studiu al finanțelor publice este definit ca fiind **studiul mijloacelor prin care statul încearcă să realizeze, concomitent cu acoperirea cheltuielilor pe seama resurselor publice, intervenții în domeniul economic și social.**

Concepțiile contemporane – începând cu anii '80 din secolul trecut

finanțele publice reprezintă o parte a studiului economic ce se referă la mobilizarea și alocarea resurselor rare.

știința finanțelor publice este interesată de efectele activității guvernamentale și ale sectorului public asupra alocării resurselor, abordând problemele echității și eficienței acestor alocări.

- *ca și economia, finanțele publice au o dublă dimensiune – pozitivă și normativă (J. Richard Aronson – 1985).*
- **Analiza pozitivă** vizează construirea de modele ce au rolul de a evidenția efectele reacțiilor agenților economico-sociali la diversele stimulente financiare sau la constrângerile impuse de fiscalitate.

Analiza normativă oferă criteriile de judecată pentru a aprecia dacă schimbările economice și financiare așteptate, rezultate din acțiunea pârghiilor financiare, sunt sau nu dezirabile sau/și cele vizate.

- **Școala opțiunii publice (public choice)**
 - fondator: **James M. Buchanan** (laureat al Premiului Nobel pentru economie), începând din anul 1975, cu o substanțială cooperare și contribuție a lui **Gordon Tullock**;
 - analizează domeniul punând pe primul plan individul (cetățeanul, contribuabilul, votantul);
 - realizează o analiză economică a instituțiilor politice;
 - pune în evidență influența mecanismelor de alegere colectivă (de vot) asupra procesului de alocare a resurselor publice.

1.3. CONȚINUTUL ECONOMIC AL FINANȚELOR ÎN ECONOMIILE CONTEMPORANE

Finanțele publice constituie **o parte a relațiilor bănești**, prin intermediul cărora, în procesul repartiției produsului intern brut se formează, se repartizează și se utilizează fondurile necesare îndeplinirii funcțiilor și sarcinilor statului.

- Asemenea relații apar **în procesul repartiției fără echivalent direct și imediat** a produsului intern brut și, în primul rând, a produsul intern net, în vederea satisfacerii unor nevoi publice.
- Finanțele publice constituie doar **o parte a relațiilor financiare!**
- În **sfera finanțelor** trebuie să fie incluse și acele relații care vizează:
 - formarea capitalului social al agenților economici și modificarea mărimii acestuia;
 - constituirea prin aporturi bănești a patrimoniilor instituțiilor, asociațiilor și fundațiilor private (particulare);
 - remunerarea prin dividende a capitalului;
 - constituirea de către fiecare agent economic a fondurilor proprii – pe seama separării și alocării amortismentului aferent imobilizărilor corporale și necorporale, a unor fracțiuni din profitul net și a altor resurse;
 - alocarea acestor fonduri proprii pentru: investiții, finanțarea activității de exploatare (curente), acțiuni social-culturale, sponsorizări.
- Evidențierea trăsăturilor specifice ale finanțelor potrivit logicii formale simple a lui Aristotel.
- Relațiile de transfer de valoare fără echivalent direct și imediat
 - sunt și financiare numai dacă îmbracă formă bănească și se realizează în scopul satisfacerii unor nevoi publice, colective;
 - cele realizate în formă naturală nu sunt financiare;
 - cele în bani de tipul donațiilor și succesiunilor în interesul unor persoane fizice nu sunt financiare.
 - transferurile bănești neconvenționale (chiar fără echivalent direct și imediat) nu sunt financiare.
- **Sfera de cuprindere a finanțelor**
 - este mai restrânsă decât cea a ansamblului relațiilor bănești, deoarece o mare parte a acestora vizează doar schimbarea formei valorii (marfă-bani și invers).
 - este mai restrânsă decât cea a relațiilor de repartiție a PIB și PIN
- **Repartiția PIB și PIN** se poate realiza prin:
 - mecanismul pieței;
 - donații sau succesiuni;
 - relații neconvenționale;
 - relații financiare.
 - 1. relații economice din sfera repartiției;
 - 2. în formă bănească;
 - 3. transfer de valoare fără un echivalent direct și imediat;
 - 4. voința unică a statului / a unui subiect privat (agent economico-social);
 - 5. în scopul satisfacerii unor necesități publice (finanțele publice) sau cu caracter social-general, depășind interesele strict individuale (finanțele private)

1.4. DEOSEBIRILE ESENȚIALE ÎNTRE FINANȚE ȘI CREDITUL BANCAR

Finanțele și creditul bancar sunt indispensabile economiilor contemporane, dar se deosebesc între ele, avându-se în vedere:

- Caracterul diverselor fonduri bănești ce se formează și se utilizează în *regim instituționalizat*
- Sursele de formare a fondurilor constituite în regim instituționalizat

Obiectul și caracterul transferului realizat

1. Caracterul fondurilor formate și utilizate în regim instituționalizat

- **Fondurile permanente**
 - constituite în economie pentru satisfacerea nevoilor publice și pentru asigurarea continuității reproducerii economice sau a activității din instituțiile private
 - se alocă cu titlu definitiv
 - nu presupun un echivalent direct și imediat și nici rambursarea lor
 - **sunt financiare.**
- **Fondurile provizorii**
 - se pun la dispoziția subiecților economico-sociali pentru perioade de timp determinate
 - sunt rambursabile la scadențele fixate în contractele încheiate de beneficiari cu intermediarii financiari
 - **dau naștere la relații de creditare bancară.**

Sursele de formare a celor două categorii de fonduri

- **Fondurile financiare**
 - se constituie din PIN + amortizarea capitalului imobilizat în active corporale și necorporale (parte a PIB) + valoarea reziduală a mijloacelor fixe (parte a AN)
 - sunt rezultatul unor procese de repartiție finalizate, de unde și **caracterul definitiv al acestora.**
- **Fondurile de creditare bancară**
 - se formează pe seama mijloacelor bănești temporar disponibile în economie și mobilizate de către bănci, precum și a celor provenite din emisiunea monetară curentă
 - constituie o întrepătrundere între procesele de repartiție finalizate cu procesele de repartiție în curs de derulare, ceea ce conferă acestor fonduri un **caracter mixt.**
- creditele bancare sunt angajate de subiecții economici pentru:
 - completarea resurselor proprii;
 - suplینirea resurselor financiare în curs de formare;
 - suplimentarea fondurilor necesare reproducerii economice.
- Cu toate deosebirile învederate, *unii economiști includ relațiile de credit în sfera finanțelor*, cărora li se atribuie astfel un **sens larg** și un **sens restrâns**-cu referire doar la prima categorie de relații, pe care le numesc **relații financiare propriuzise.**

- Noi considerăm că relațiile de complementaritate ce se manifestă în mod real între fondurile financiare și cele de creditare bancară **nu reprezintă argumente suficiente pentru a se concluziona asupra conținutului economic identic al celor două tipuri de relații bănești.**
- 3. **Obiectul și caracterul transferului realizat**
 - Prin intermediul relațiilor financiare se realizează *transferuri de valoare fără echivalent direct și imediat, cu caracter definitiv, nerestituibil.*
 - Prin intermediul relațiilor de creditare bancară *se transmite doar dreptul de folosință asupra sumei împrumutată pe o perioadă limitată de timp, până la scadență, în schimbul unui preț, dobânda.*
 - Astfel, **relațiile de creditare bancară sunt relații bănești pure - exclusive**, acordarea creditului reprezentând un **act de vânzare** – pentru bancă, iar angajarea creditului un **act de cumpărare** – pentru debitor, realizate pe baze contractuale.
 - Prețul aferent acestor acte de vânzare-cumpărare este **dobânda**.
 - Fondurile financiare se formează și se repartizează ca urmare a **unei singure voințe** (a statului sau a unui subiect economico-social), pe când **creditele bancare sunt angajate pe baze contractuale** – care **presupun manifestarea voinței ambilor subiecți ai actului de vânzare-cumpărare.**

Concluzie:

Relațiile de creditare bancară nu sunt financiare!!

1.5. FUNCȚIILE FINANTELOR ÎN ECONOMIILE CONTEMPORANE

- Menirea socială a finanțelor în cadrul mecanismului de funcționare a economiei și în domeniul mediului social se îndeplinește prin îndeplinirea a două funcții specifice:
 - **funcția de repartitie**
 - **funcția de control**
- Altă abordare:
 1. Funcția de atragere a resurselor;
 2. Funcția de alocare a resurselor;
 3. Funcția de redistribuire a produsului intern brut;
 4. Funcția de stabilizator al economiei naționale;
 5. Funcția de stimulator al economiei naționale;
 6. Funcția de coordonare a cererii și de stabilire a priorităților social-economice;
 7. Funcția de control.

Funcția de repartitie

- **asigură repartizarea PIB și a PIN, atât prin ceea ce înseamnă aceasta la nivelul macrosistemului economico-social, cât și la nivelul microeconomiei și microsistemului**
- **funcția de repartitie a finanțelor are caracter obiectiv**

- procesele propriu-zise de mobilizare și de alocare a resurselor, mijlocite de finanțe, **au caracter subiectiv**.
- **Caracterul subiectiv** al proceselor de redistribuire a resurselor financiare publice este dependent de:
 - gradul de dezvoltare economică și socială a țării;
 - capacitatea autorităților publice de a percepe și de a dimensiona nevoia socială a perioadei;
 - orientarea forțelor politice aflate la putere.
- Toate acestea influențează volumul resurselor financiare ce pot fi mobilizate la dispoziția statului și cerințele de resurse pentru satisfacerea nevoilor publice.

organele politice de decizie stabilesc:

- sursele de alimentare a fondurilor financiare
- metodele de mobilizare a resurselor financiare și de dirijare a acestor resurse către diverși beneficiari – persoane juridice și persoane fizice.
- Fondurile financiare publice sunt în continuă modificare, în ceea ce privește:
 1. dimensiunea (mărimea);
 2. proveniența;
 3. destinația dată de autoritățile publice
- 1. Mărimea fondurilor financiare publice este dependentă de:
 - volumul PIB;
 - rata formării brute de capital și, respectiv, rata consumului;
 - raportul dintre consumul individual și consumul social;
 - regimul de amortizare a capitalului imobilizat în active corporale și necorporale;
 - presiunea fiscală și gradul de colectare a impozitelor, taxelor și contribuțiilor instituite de stat.
- 2. Proveniența fondurilor financiare publice se modifică în funcție de:
 - gradul de dezvoltare a sectoarelor economico-sociale;
 - politica promovată de stat față de aceste sectoare;
 - raportul dintre resursele interne și cele atrase din afară;
 - raportul dintre creditele externe primite și cele acordate.
- 3. Destinația fondurilor financiare publice
 - se modifică de la o perioadă la alta proporțiile în care fondurile publice sunt dirijate către obiective și acțiuni economice, socio-culturale, de apărare, pentru administrație etc
 - au loc modificări ale repartizării acestor fonduri:
 - pe ramuri și subramuri economice
 - pe sectoare sociale
 - pe zone geografice și localități
 - între membrii societății.
 - Aceste modificări cantitative și structurale de fonduri financiare publice determină modificări ale fluxurilor financiare, având influență pozitivă sau negativă asupra:
 - ritmului de creștere economică
 - satisfacerii nevoilor materiale și spirituale ale populației, privind creșterea calității vieții, păstrarea calității mediului și a echilibrului ecologic, etc.

- funcția de repartitie a finanțelor cuprinde *două momente distincte*:
 1. mobilizarea resurselor financiare și constituirea pe baza lor a fondurilor financiare;
 2. repartizarea (alocarea) pe destinații a fondurilor financiare.
- Cele două momente ale funcției de repartitie presupun **participarea finanțelor la procesele de repartitie primară și secundară a PIN**

Schema 2 și schema 3

1. La procesele de **mobilizare a resurselor financiare** participă:
 - Statul;
 - Agenții economici;
 - Instituțiile publice și private;
 - Populația;
 - Persoanele fizice și juridice străine.
 - Mijloacele prin care se realizează mobilizarea resurselor financiare publice:
 - Impozite;
 - Taxe;
 - Contribuții
 - Amenzi
 - Penalități
 - Vărsăminte din veniturile instituțiilor publice;
 - Redevențe, chirii pentru diverse bunuri proprietate de stat;
 - Împrumuturi de stat;
 - Donații, ajutoare și alte transferuri.
2. **Alocarea pe destinații** a fondurilor financiare publice mobilizate în etapa 1 presupune parcurgerea următoarelor etape:
 1. Inventarierea nevoilor publice existente
 2. Cuantificarea acestora în expresie bănească
 3. Ierarhizarea priorităților
 4. Selectarea celor ce vor fi finanțate în cursul anului bugetar
 5. Repartizarea pe destinații:
 - Învățământ, sănătate, cultură
 - Asigurări sociale și protecție socială
 - Gospodărire comunală și locuințe
 - Apărare națională
 - Ordine publică
 - Alte activități
 - Datorie publică
- Pentru fiecare destinație, fondurile financiare publice se defalcă:
 - pe beneficiar
 - pe obiective
 - pe acțiuni
- **Funcția de repartitie a finanțelor publice private** constă în constituirea și utilizarea fondurilor proprii ale subiecților economici și sociali pentru:
 - derularea activității curente (de exploatare);
 - realizarea de investiții;

- finanțarea unor acțiuni social-culturale și sportive;
- sponsorizarea unor acțiuni organizate de terți.
- În cazul finanțelor private, în procesele de constituire a fondurilor se aplică **principiul afectăției speciale a resurselor.**

Funcția de control

- Constă în utilizarea finanțelor ca mijloc de reflectare și de influențare a proceselor economice și sociale din cadrul societății;
- Prin controlul financiar se urmărește:
 - asigurarea formării resurselor financiare ale statului și ale agenților economico-sociali;
 - menținerea integrității acestora;
 - modul de gestionare a acestor fonduri, în raport cu:
 - criteriile de raționalitate;
 - criteriile de eficiență.
- Prin exercitarea funcției de control se obțin informațiile necesare pentru formularea unor noi decizii și realizarea de acțiuni privind:
 - Mobilizarea oportună a resurselor
 - Utilizarea rațională a resurselor
- Scopul : asigurarea în dinamică a echilibrului economic, financiar și monetar, la nivelul macrosistemului și la nivelul microeconomiei și microsocietății.
- Organe ale autorităților publice și ale organizațiilor private cu atribuții în exercitarea funcției de control a finanțelor:
 - Parlamentul
 - Curtea de Conturi
 - Guvernul
 - Ministerul Finanțelor Publice
 - celelalte ministere
 - organele juridice
 - comisiile de cenzori ale societăților comerciale și ale organizațiilor non-guvernamentale
 - auditorii financiari interni.
- Funcția de control a finanțelor
 - este diferită față de funcția de repartitie
 - se suprapune peste aceasta din punct de vedere al timpului și al locului când și unde se exercită
 - are o sferă mai largă de cuprindere.
- Funcția de control se desfășoară prin intermediul categoriilor financiare:
 - impozite
 - taxe
 - contribuții
 - prelevări
 - alocații și cheltuieli bugetare
 - amortizarea capitalului imobilizat în active corporale și necorporale,
- Toate acestea, în acțiune, devin **pârghii financiare.**

Prin compararea mărimilor efective cu cele previzionate ale resurselor financiare aferente diverselor canale autonomizate prin care acestea se vehiculează și ale

utilizărilor date acestor resurse se pun în evidență abaterile favorabile sau nefavorabile înregistrate în perioada analizată.

În continuare, se stabilesc cauzele determinante ale acestor abateri, pe baza cărora de adoptă **deciziile și măsurile de corecție necesare**, realizându-se menirea intervenției active a finanțelor în derularea proceselor economice și financiare.

1.6. ROLUL FINANTELOR PUBLICE ÎN ECONOMIILE CONTEMPORANE

- Adam Smith – principiul “mâinii invizibile” – fundamentul teoriilor economice liberale
- Statul trebuie să intervină doar pentru a garanta dreptul de proprietate și libera inițiativă
- În ipoteza funcționării perfecte a pieței:
 - Distribuția inegală a veniturilor și averilor în societate
 - Existența bunurilor benefice sau de merit (merit goods)
- În ipoteza funcționării imperfecte a pieței, statul intervine în economie în situațiile generate de:
 - Concurența imperfectă
 - Economii de scară
 - Bunurile publice
 - Externalitățile
 - Piețele incomplete
 - Asimetriile informaționale
 - Dezechilibrele macroeconomice